

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/46/2023
Identifikačné číslo spisu:	8619200911
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8619200911.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. R., narodenej X., zastúpenej JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom, Stropkov, Nám. SNP 7, proti žalovanému Orange Slovensko a.s., Bratislava, Metodova 8, IČO: 35697270, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Branislava Máčaja, s.r.o., Bratislava, Vajnorská 21A, IČO: 46759875, o ochranu osobnosti, vedenom pôvodne na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 5C/17/2019 (teraz na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. SK-5C/17/2019), o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/42/2022, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/42/2022 v potvrdzujúcom výroku o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a vo výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalovaného, rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/42/2022 potvrdil rozsudok Okresného súdu Svidník z 09. februára 2022 pod č. k. 5C/17/2019-161 v časti o uloženie povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 110 eur a vo výroku o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie; zmenil rozsudok v prevyšujúcej vyhovujúcej časti nemajetkovej ujmy tak, že žalobu v tejto časti zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

1.1. V odôvodnení mimo iného skonštatoval, že: „54. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s ust. § 255 CSP. Z ustálenej judikatúry súdov Slovenskej republiky vyplýva, že zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu. V týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je preto potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Žalobkyňu bolo preto nevyhnutné považovať za plne procesne úspešnú, keď mala úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia

vyplývajúca z tohto jej procesného úspechu závisela výlučne od úvahy súdu. Preto žalobkyni patrí plná náhrada trov tak prvoinštančného ako aj odvolacieho konania s tým, že o ich výške rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).“

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu vo výroku o náhrade trov konania podal dovolanie žalovaný, jeho prípustnosť odôvodnil v zmysle § 420 písm. f) CSP. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti (o nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania) a vec v rozsahu zrušenia vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

2.1. V dovolaní dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP ohľadom porušenia jeho práva na spravodlivý proces vymedzil ako nedostatočne odôvodnený záver v kontexte priznania plného nároku na náhradu trov celého konania v dôsledku chýbajúcej argumentácie s ohľadom nepoužitia moderačného oprávnenia súdu v zmysle § 257 CSP. Odvolací súd sa v rozhodnutí nevysporiadal s odvolacou argumentáciou k otázke aplikácie § 257 CSP (o nepriznaní alebo priznaní zníženej náhrady), preto jeho rozhodnutie dovolateľ považuje za arbitrárne a tiež za nepreskúmateľné i nezrozumiteľné. Žalovaný v odvolaní namietal, že výška trov právneho zastúpenia desaťnásobne prevyšuje judikovanú čiastku, (ktorá mala byť podľa názoru odvolateľa žalobkyňou neprimerane nadhodnotená), čo je možné označiť za výnimočnú okolnosť odôvodňujúcu aplikáciu § 257 CSP (porovnaj II. ÚS 113/2019). V súvislosti s aplikáciou § 257 CSP žalovaný poukázal na právne a skutkovo identické žaloby v počte 166. Uviedol, že v zmysle Nálezu ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 3923/2021 úlohou všeobecného súdu nie je iba mechanicky rozhodnúť o náhrade podľa výsledku sporu, ale zvážiť, či tu neexistujú ďalšie rozhodujúce okolnosti majúce podstatný vplyv na priznanie, či nepriznanie náhrady.

3. Žalobkyňa vo vyjadrení uviedla, že aj podľa rozhodnutia ústavného súdu prijatého v obdobnej veci je zrejmé, že ak súd skonštatuje zásah do osobnostných práv, má žalobca plný úspech v spore a patrí mu plný nárok na náhradu trov konania v zmysle zásady úspechu. Je irelevantné, či a prípadne v akej výške bola priznaná nemajetková ujma v peniazoch (II. ÚS 233/2022-18). V zmysle § 10 ods. 8 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. súdu nie je poskytnutý manévrovací priestor na určenie výšky tarifnej odmeny advokáta. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti o nároku na náhradu trov konania treba zrušiť, pretože dovolanie žalovanej je dôvodné.

5. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

6. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V zmysle konštantnej a ustálenej judikatúry dovolacieho ustanovenia § 420 CSP implicitne zakotvuje prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý tento rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania (napr. 9Cdo/114/2020, 8Cdo/111/2019, 8Cdo/266/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 1VObo/2/2021, I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018 rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270).

8. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku účinnom (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

11. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súdom by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre

širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

13. Podľa dovolacieho súdu je potrebné rovnaké kvalitatívne kritériá ako na odôvodnenie meritórneho rozhodnutia súdu, uplatňovať aj na rozhodnutie o trovách konania, preto bolo povinnosťou odvolacieho súdu aj v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnať sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver, súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť.

14. Dovolací súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí (9Cdo/114/2020, 9Cdo/82/2023) vyslovil, že mechanizmus rozhodovania o náhrade trov konania vychádza z toho, že súd si najskôr zistí naplnenie predpokladov na priznanie náhrady trov konania niektorej sporovej strany (zásada úspechu, zásada procesného zavinenia) a následne súd zisťuje, či tu (nie)sú dané výnimočné moderačné dôvody. Pri kladnom zistení súd náhradu trov konania inak oprávnenému subjektu neprizná (úplne alebo čiastočne). Pri zápornom zistení, súd v odôvodnení skonštatuje, že nezistil existenciu výnimočných dôvodov moderácie v zmysle § 257 CSP, a preto z tohto dôvodu zotrváva na pôvodne deklarovanom závere o náhrade trov konania. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 a § 256 ods. 1 CSP nie je možné považovať rozhodnutie súdu o trovách konania za náležite odôvodnené, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o náhrade trov konania. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok EŠLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257 CSP, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené (I. ÚS 153/2018).

15. Odvolací súd svoje rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania odôvodnil konštatovaním o plnom úspechu žalobkyne v spore (§ 255 CSP) s vysvetlením, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Poznamenal, že u takéhoto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Žalobkyňa bola, čo sa týka základu nároku, plne úspešná v prvoinštančnom i v odvolacom konaní, má preto nárok na plnú náhradu trov konania. Z rozhodnutia odvolacieho súdu však nemožno zistiť, či a prípadne ako súd aplikoval ustanovenie § 257 CSP, a to i vo svetle požiadavky odpovede na odvoláciu námietku žalovaného ohľadom nepriznania alebo čiastočného priznania nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v zmysle § 257 CSP.

16. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 CSP nie je možné považovať rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania za náležite odôvodnené a presvedčivé, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o nároku na náhradu trov konania. Uvedený deficit odôvodnenia rozhodnutia podľa názoru dovolacieho súdu odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1

ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, naplňajúci dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

17. Vzhľadom na uvedené zistenie, že v konaní o nároku o náhrade trov konania došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v časti trov konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Pokiaľ dovolateľ mienil namietat' i nesprávne právne posúdenie veci (napr. o tom komu a v akom rozsahu vznikol nárok na náhradu trov konania), dovolací súd pripomína, že v zmysle § 421 ods. 2 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o nároku na náhradu trov konania (§ 357 písm. m) CSP). Napokon je potrebné uviesť i to, že nesprávne právne posúdenie veci nie je prípustným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP. V zmysle uvedeného i zistenej vady zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP) dovolací súd nemal možnosť zaoberať sa ďalšími dovolacími námietkami.

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.